

Helse- og omsorgsdepartementet
Ref. 23/4454

Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP)
Kjernerud 01.12.2023

Innspill til Rushåndhevingsutvalget

Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP) takker for muligheten til å gi innspill til Rushåndhevingsutvalget. NKROP er en kompetansetjeneste som skal bistå fagfelt innen rus- og psykiske lidelser med å implementere og jobbe i tråd med kunnskapsbasert praksis. Våre målgrupper er særlig ledere og fagpersoner i kommunene og i spesialisthelsetjenesten, samt representanter for bruker- og pårørendeorganisasjoner.

I høringssvaret har vi vektlagt områder vi mener er spesielt viktig for mennesker med samtidig rus- og psykisk lidelse (ROP-lidelser). Vi er kjent med Rusfeltets hovedorganisasjon (RHO) sin høringsuttalelse og som medlem av denne organisasjonen støtter vi deres hørings svar. I tillegg har vi noen ytterligere innspill i teksten under:

Generelle innspill

Rushåndhevingsutvalget skal ta stilling til reaksjoner og tiltak knyttet til en klinisk diagnose som er basert på helsefaglig vurdering av diagnostiske kriterier. Slik vi ser det, er det en utfordring at rushåndhevingsutvalget mangler et tverrfaglig perspektiv, inkludert fagpersoner fra helsesektoren (rus- og psykiske lidelser), bruker- og pårøndererfaring, samt politifaglig kunnskap. Avhengighet i helsefaglig forstand er knyttet til bruk av lovlige og ulovlige midler, inkludert alkohol, legemidler og dopingmidler, som oppfyller standardiserte kriterier knyttet til fysiske, psykiske og atferdsmessige kjennetegn. Diagnosen er ikke nødvendigvis en kronisk tilstand. Dette fordrer at Rushåndhevingsutvalget bør sikre en helhetlig forståelse, gjennom f.eks. et tverrfaglig råd som aktivt deltar i utvalgets vurderinger.

Et annet moment er hvorvidt domstolen og politiet kan innhente helseopplysninger knyttet til rusmiddelbruk og rusmiddeldiagnoser om enkeltpersoner. Informasjonen fra helsetjenestene er taushetsbelagt og kan ikke oppgis annet enn i helt spesielle tilfeller (for eksempel nødrett). NKROP mener derfor at vurderinger knyttet til hvordan politi og rettsvesen skal få tilgang til informasjon som kan danne grunnlag for å fastslå hva som eventuelt er, eller ikke er, straffbart er svært viktig i

Rushåndhevingsutvalgets videre arbeid.

Personer med samtidig rus- og psykiske lidelser

Personer med psykiske lidelser og samtidig rusproblemer kan for eksempel bruke rusmidler for å selvmedisinere symptomer på den psykiske lidelsen, eller i forbindelse med bivirkninger av de tradisjonelle legemidlene mot den psykiske lidelsen. Dette vil kunne føre til kjøp av større kvanta illegale rusmidler som vil vare over lengre tid, blant annet for å skjerme seg fra å hyppig oppsøke et miljø som for mange kan oppleves belastende.

De mest sårbare, med de alvorligste psykiske lidelsene bør hjelpes til å kunne unngå å frekventere de åpne rusarenaene mer enn nødvendig, noe som taler for høyere terskelverdier for denne gruppen. Terskelverdien vil derfor være ulik utfra enkeltpersoners forskjellige behov og forskjellige kontekster. Dette bør inkluderes i Rushåndhevingsutvalgets vurderinger.

Unge personer

RHO skriver i sin høringsuttalelse at unge vil ha behov for andre tiltak enn voksne med en avhengighetslidelse, noe vi stiller oss bak. I tillegg ønsker vi å spille inn behovet for forebyggende og avbøtende tiltak som inkluderer skoler og utdanningsinstitusjoner, der annet personell enn pedagogisk ansatte vil være viktige samarbeidspartnere og som bør inkluderes i Rushåndhevingsutvalgets endelige forslag. Et tett samarbeid mellom lavterskeltilbud fra helse- og polititjenestene og utdanningssektoren vil være et viktig tiltak. For unge under 18 år må et godt samarbeid også inkludere barneverntjenesten.